

INDIANKLUBBENS MEDLEMSRESA

2010

till

THE PACIFIC NORTHWEST

**INDIANKLUBBENS MEDLEMSRESA
2010
till
THE PACIFIC NORTHWEST**

**en resebeskrivning författad av
BERTIL THÖRN**

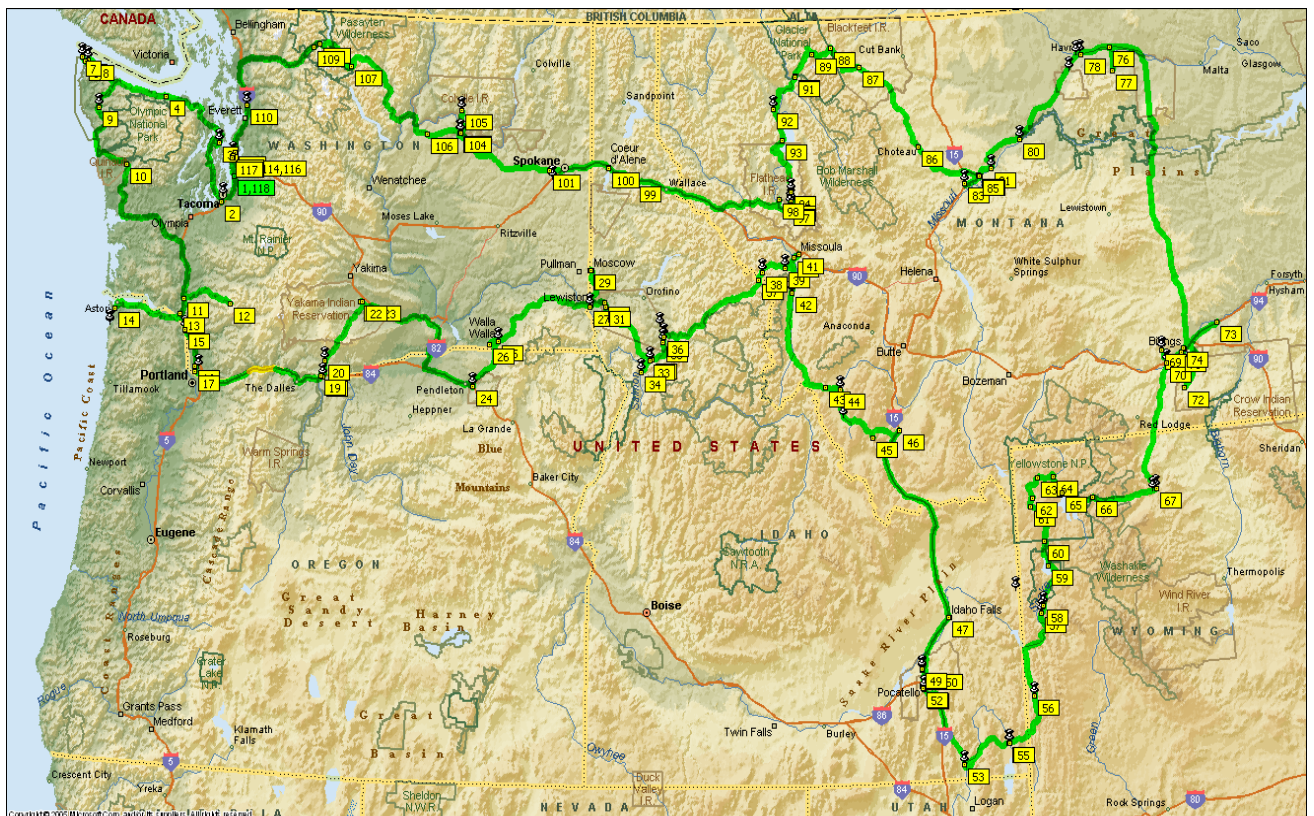
Helsingborg oktober 2010

THE PACIFIC NORTHWEST

BESKRIVNING AV INDIANKLUBBENS RESA 2010

BERTIL THÖRN

Trots ett uttalande efter INDIANKLUBBENS senaste resa, den till Sydvästern 2008, att det skulle ha varit den sista medlemsresan, så har vi nu på nytt varit ute och rört på oss. Den här gången en tre veckor och 650 mil lång rundtur genom det som kallas The Pacific Northwest - alltså Nordvästkusten. Ett område som förutom själva kustområdet också sträcker sig inlands längs de stora floderna, som från Klippiga Bergen rinner västerut mot Stilla Havet. Främst då Columbia, Chehalis, Snoqualmi, Stillaguamish och Skagit Rivers. Ett område som täcker in delar av fem stater - Washington, Oregon, Idaho, västligaste delen av Wyoming, samt västra Montana och som representerar fyra olika indianska kulturområden - de vi kallar för Nordvästkusten, Platån, Bassängen samt Prärien. (I det här fallet bara den norra prärien).

En resa med ett upplägg liknande tidigare, där mängder av indianreservat, historiska platser, minnesmärken, museer och andra informativa centra har besökts. För att nu

inte tala om alla gift-shops !!! Men också en resa som har genomförts i ett område med ett flertal skiftande naturtyper, som var för sig har bidragit med en annan form av upplevelser.

Vår ambition med programmets upplägg har varit att följa upp fyra olika huvudteman. För det första, att ge en inblick i det för oss nya kulturområdet Nordvästkusten, med sitt fantastiska konsthantverk och sitt fascinerande kulturliv. Det andra temat var tänkt att bli en fortsättning på det tema vi hade under vår resa 2006. Nämligen att följa upp Lewis och Clarks upptäckarfärd till Stilla Havet. Då lämnade vi dem vid Fort Union och nu kunde vi ta upp den tråden från Pompeys Pillar och västerut. Kanske det inte blev riktigt så mycket, som vi hade tänkt oss. Så mycket mera blev det då i stället av vår redovisning av Chief Josephs nez percéeindianer och det tragiska kriget 1877. Slutligen blev även alla skiftande naturupplevelser fullt ut så fantastiska som vi hade räknat med. Och vädret gjorde sitt till för att hela resan skulle bli perfekt.

Transporten skedde med samma bussbolag som tidigare, Dakota Bus och vår välbekante chaufför, Dave Paulus från Belle Fource i Syd-Dakota, som nu snarast har blivit en i gänget. Allt har gått bra. Tider har kunnat hållas och vi har lyckats genomföra i stort sett hela det planerade programmet, med några få ändringar. Ändringar som inte alltid har inneburit något negativt. Som vanligt har naturligtvis vissa besök inte resulterat i den stora upplevelse man i förväg har trott på. Men å andra sidan uppkommer så många oväntade upplevelser, att det mer än väl uppväger detta.

Gruppen har bestått av 27 personer, av vilka 25 % var personer som inte hade varit med oss på någon tidigare resa. Alla smälte dock snabbt in i gruppen och stämningen har varit mycket god hela vägen. Inga sjukdomar eller betydande missöden har heller stört resan, utan allt har flutit på helt programenligt. Alla har varit mycket disciplinerade och hållit tider och levt upp till alla givna förhållningsorder som den mest väl-drillade militärtropp. Något som naturligtvis är en förutsättning för ett lyckat arrangemang.

Flygdelen av resan genomfördes med Icelandair via Reykjavik till Seattle och resenärerna kunde välja på att starta från Stockholm, Oslo eller Köpenhamn. Alla anslutningar klaffade, även om det blev en aning skärrat direkt i starten, då ett SMS från stockholmsgruppen aviserade att tekniska problem skulle försena deras start. Då omlastningstiden i Reykjavik

var tämligen kort, innebar det en tydlig risk. Men allt löste sig och samtliga kom till Island i tid för atlantflygets avgång. En total restid på endast elva timmar är det ojämförligen kortaste flygprogram vi har haft på någon av våra resor. Det i kombination med gynnsamma avgångstider, knappast några köer i samband med incheckning och säkerhetskontroll, samt att slippa en mellanlandning i USA, har allt bidragit till att resan varit den hittills smidigaste. Ändå känns det långt, när man sitter där inträngd i smala flygstolar och med en bullernivå som skulle stänga vilken annan arbetsplats som helst!

Tämligen bra flygväder gjorde det möjligt att se de nästan översnöade bergen på östra Grönland, den stora mängden drivande is i Hudsons Bay och de oerhört omfattande barrskogarna i Kanadas nordvästra delar. Men så närmade vi oss slutligen storstaden Seattle....

Dag 1; Ankomstdagen; Fredag 6 aug

Efter en något skumpig landning på SEATAC International Airport, men en tämligen smidig passage av Immigrations, återstod det bara att hämta bagage och att stråla samman med Hans-Olof och Gittan, som redan var på plats. Allt gick bra och nu väntade vi bara på att Dave skulle köra fram bussen. Hans-Olof avslöjade, att man hade haft lite svårt att hitta in till flygplatsen, men nu dröjde det inte länge förrän vår buss dök upp vid infartsbommarna och snart var vi ilastade och kunde hälsa alla välkomna till INDIANKLUBBENS mest omfattande och innehållsrika resa så här långt. Dagens övernattnings bokad på ett Days Inn i Tacoma, varför resan började med en dryg halvtimmes färd söderut, genom Seattles södra förorter och ner till tvillingstaden Tacoma, i södra änden av Puget Sound. Nya säkerhetsregler inom vissa hotellkedjor kräver numera att varje gäst ska skriva in sig själv och vi såg väl framför oss vissa tidsödande omständigheter, innan vi skulle få våra rum. Men med några få undantag gick det mesta smidigt och så här första dagen, stöp nog de flesta i säng tidigt efter en lång dag, trots att klockan inte var så mycket ännu.

tade vi bara på att Dave skulle köra fram bussen. Hans-Olof avslöjade, att man hade haft lite svårt att hitta in till flygplatsen, men nu dröjde det inte länge förrän vår buss dök upp vid infartsbommarna och snart var vi ilastade och kunde hälsa alla välkomna till INDIANKLUBBENS mest omfattande och innehållsrika resa så här långt. Dagens övernattnings bokad på ett Days Inn i Tacoma, varför resan började med en dryg halvtimmes färd söderut, genom Seattles södra förorter och ner till tvillingstaden Tacoma, i södra änden av Puget Sound. Nya säkerhetsregler inom vissa hotellkedjor kräver numera att varje gäst ska skriva in sig själv och vi såg väl framför oss vissa tidsödande omständigheter, innan vi skulle få våra rum. Men med några få undantag gick det mesta smidigt och så här första dagen, stöp nog de flesta i säng tidigt efter en lång dag, trots att klockan inte var så mycket ännu.

resan började med en dryg halvtimmes färd söderut, genom Seattles södra förorter och ner till tvillingstaden Tacoma, i södra änden av Puget Sound. Nya säkerhetsregler inom vissa hotellkedjor kräver numera att varje gäst ska skriva in sig själv och vi såg väl framför oss vissa tidsödande omständigheter, innan vi skulle få våra rum. Men med några få undantag gick det mesta smidigt och så här första dagen, stöp nog de flesta i säng tidigt efter en lång dag, trots att klockan inte var så mycket ännu.

Dag 2; Första rundtursdagen; Lördag 7 aug

Vädret var väl ungefär som förväntat. Växlande molnighet och lite disigt, med tendenser till lite duggregn i luften då och då. Men det var inte kallt och nu skulle äventyret börja. Så färden startade norrut genom staden Tacomas nordvästra delar. Upp

mot Kitsaphalvön (kanske mera känd som Olympic Peninsula - Olympiahelvön) bar det. För att komma ut dit ska man passera sundet Tacoma Narrows, vilket sker på den jättelika hängbron Tacoma Narrows Bridge. Både Tacoma och Seattle ligger vackert vid vattnet och här finns många broar som förbinder städernas olika delar. Men det finns också en mängd olika färjeförbindelser åt alla tänkbara håll och det kombinerat med massor av fritidsbåtar och lastfartyg gjorde att trafiken till sjöss var nästan lika intensiv som den på vägarna. Här uppe i det nordvästligaste hörnet av fastlands-USA - den del som ligger nedanför 49:e breddgraden - är det heller inga stora och breda motorvägar, med hetsig och snabb storstadstrafik. Här ser det i stället ut mera som hemma på landet. Och naturen är också påfallande lik svenska förhållanden. En hel del skog och här och där mindre samhällen.

Vårt första mål, enligt planen, var suquamishindianernas lilla museum i byn Poulsbo. Men det är lördag idag och vi visste att de egentligen inte hade öppett så tidigt. Visserligen hade de lovat att öppna speciellt för oss, om vi ville det. Men då vi samtidigt var tveksamma till om den stora bussen skulle kunna ta sig in via deras smala och branta anslutningsväg, så valde vi att åka förbi. Museer kommer det att finnas tillräckligt av ändå under resan. Vårt första stopp blev därför i stället inne i byn Suquamish, på den

katolska kyrkogården Saint Peters Catholic Church Cemetery, eller Suquamish Memorial Cemetery, som den också kallas. Här ligger Nordvästkustens kanske bäst kände indianska ledare, Chief Seattle, begravd. Gravplatsen undergår just nu en välbehövlig upprustning och de tidigare, grova cederträstockarna, med sina karvade och målade traditionella symboler, har nu ersatts av en stålkonstruktion som mest liknade byggnadsbalkar till en industri-lokal. Men kanske ska dessa senare kläs med cederträplank och återges något av den gamla stilen. Den som kommer hit igen om något eller några år får väl se. Kamerorna klickade och surrade i alla fall flitigt. Tack Gode Gud

för den digitala tekniken! Annars skulle det bli dyrt!

Det här var också vårt första indianreservat. Nämligen Port Madison Indian Reservation. Det skulle hinna bli åtskilliga flera innan resan var slut. Och redan efter ytterligare några timmar, sedan vi haft vår första hamburgare i kuststaden Port Angeles, kom vi till vårt andra reservat. Den här gången Makah Indian Reservation. Och här blev det ett ordentligt stopp vid deras fina museum. Här köptes också tillståndet att besöka deras naturpark, Cape Flattery, ute vid havet.

Men innan vi tagit oss fram till parkeringsplatsen och början av gångstigen ut till Cape Flattery, stannade vi även till vid Seven Cedars Casino, där köplusten kom igång på allvar. Här fanns också jättefina totempålar utanför och kamerorna klickade på nytt som maskingevär!

Men så var det dags för vandrarkängorna. Och för regnrockarna, för nu hade det börjat duggregna lite tätare. De allra flesta följde dock med oss ut på den en och en halv kilometer långa vandringen, genom en tät och fuktdrypande regnskog, bestående av mäktiga cederträd. Målet

var ett antal utsiktsplattformar ute vid själva kusten. Här möttes vi av naturscenerier som jag tror att alla blev mycket imponerade av. Höjdpunkten var dessutom ett par vithövdade havsörnar i ett träd på en av öarna något hundratal meter bort.

Det led nu mot eftermiddag och vi vände söderut mot vår nästa övernattningsplats. Den lilla staden Forks, känd för sin koppling till ungdomsäventyret "Twilight". Här bodde vi på det enkla hotellet Dew Drops Inn. Kvällens middag bjöd dock på en överraskning, då det visade sig att vår servitris var en tjej från Malmö. Det var hennes pappa som ägde restaurangen, The In Place och hon berättade att hon brukade komma över ett par månader på sommaren för att jobba här.

Dag 3; Söndag 8 aug

Efter en frukost i ett tält ute på gården var det skönt att, efter den lite kylslagna sittningen, få hoppa in i bussen. Alla var på plats i tid - disciplin är nu en gång för alla en sådan här gruppresas A och O, såväl krav som förbannelse. Utan den disciplinen spricker ofelbart ett så här omfattande program tämligen snart. Vi hade från början spekulerat i att kunna göra den här övernattningsplatsen ute vid kusten, i den lilla pittoreska byn LaPush, med sitt indianägda motell. Men då det är helg och de inte hyrde ut med mindre än att vi hyrde både lördag och söndag så fick det alltså bli Forks i stället. Som kompensation för det kastade vi nu om körvägen, så att vi ändå kunde komma ut till kusten ytterligare en gång. Så efter att ha rundat Quinault Indian Reservation (det

finns igen genomfartsväg) kom vi så småningom fram till Copalis Beach, där vi hittade såväl havsutsikt som toaletter.

Därifrån följde vi sedan den stora floden Chehalis River från dess stora utlopp, Grays Harbor, i Stilla Havet och in mot inlandet. Vid Oakville snuddade vi vid Chehalis Indian Reservation. Efter en ny hamburgare i Chehalis fortsatte vi mot sydost och vårt nästa mål som var Mount St. Helens National Volcanic Monument och utsiktspunkten Johnstone Ridge Volcanic Observatory. Vi hade tur med

vädret när vi kom dit. Man kunde se det söndersprängda berget mycket tydligt och de som tog sina bilder, innan vi gick in för att se filmen om hur det förödande utbrottet 1980 gick till, hade tur. För när vi andra - efter en vända i giftshopen - också kom ut, så hade dimman svept in hela

vulkantoppen, så att man inte längre såg något alls. Vi fick ändå, med filmens hjälp, en god bild av den förödelse som hade förorsakats här för bara trettio år sedan.

Mot dagens övernattnings i staden Longview är det sedan inte så långt. Vid Longview är det också första gången vi stöter på den jättelika floden Columbia River - livsnerven här uppe i Nordvästern. Men floden kan vi studera mera ingående de kommande dagarna, för nu gällde det att hitta in till vårt hotell, det kulturminnesförklarade Monticello Hotel. Och det var inte alltför lätt, skulle det visa sig, trots hjälp av GPS! Men efter att ha snurrat runt kvarteret några gånger kom vi rätt och här var det den enda gången som vi alla var tvungna att rada upp oss i lobbyn för att personligen kvittera ut våra nycklar. Men hotellet var bra, dess matsal imponerande och nu började också vädret klarna upp och bli lite varmare.

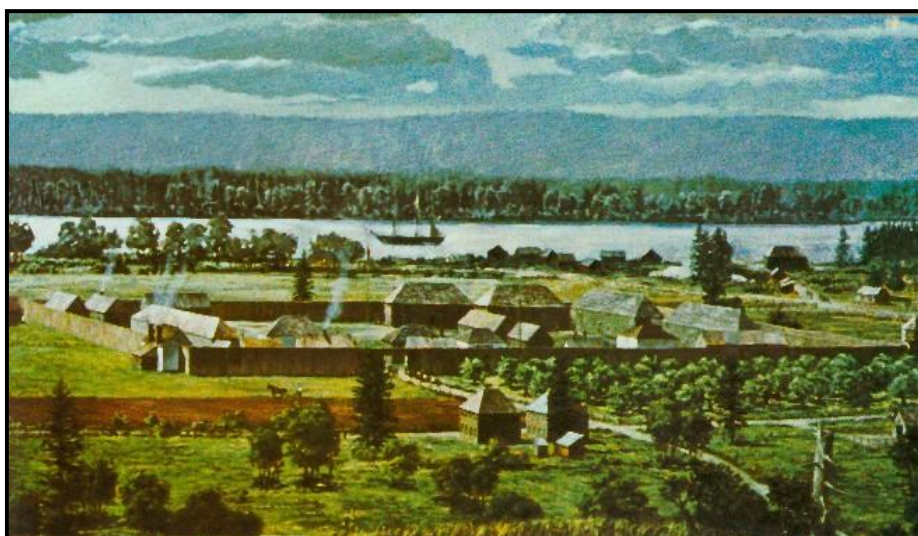
Dag 4; Måndag 9 aug

Ännu en dag då omkastningar i körschemat var aktuella. Då vi inte hade fått någon kontakt med museet i Seaside och alltså inte kunde få någon guidning ute vid havet, där Lewis och Clarkexpeditionen kokade sitt salt under vintern 1805-06, så hade vi beslutat att köra fram och tillbaka till Longview, för att ändå avlägga ett besök vid upptäckarnas vinterläger, Fort Clatsop. Även här var det lite fukt i luften, men det innebar inga problem.

Det här är också den sista kontakten med kusten för nu. Vi tar samma väg tillbaka till Longview, för att sedan fortsätta att följa Columbia mot öster. Vi har hela tiden den mäktiga floden till höger om oss. I den lilla staden Kalama stannar vi till för att låta oss luras av typisk amerikansk marknadsföring. Världens högsta totempåle - jo det är så man marknadsför sin lilla attraktion. Att den inte ens är gjord av någon indian har ingen betydelse. Men vi stannade ju till för att låta kamerorna blixtra, så visst fungerar det.

Mera äkta är dock nästa besök. Ja, det vill säga, ska man vara ärlig, så är det här också en replik, återuppbyggd efter förebild men på aktuell plats. Det vi talar om är Fort

Vancouver, den berömda pälshandlarstationen, där doktor John McLoughlin härskade med oinskränkt makt och stor pondus i mera än tjugo år. Och det här är ju ett "riktigt" historiskt landmärke. Byggnaderna är också välgjorda och informa-

tionen fullgod. Dessutom började värmen nu göra sig gällande på allvar.

Efter den oundvikliga hamburgaren i staden Vancouver (Washington) återstod det egentligen "bara" att ta sig uppför Columbia, förbi The Dalles och över Sam Hill Bridge till konstmuseet Maryhill.

Men gudarna ville något annat. Ett vägarbete, som med råge kunde konkurrera i klanlighet med svenska sådana, tvingade oss att bara stå stilla i över en och en halv timme och därmed se besöket vid Maryhill gå om intet. Så resultatet blev att dagen fick avslutas med det vi redan hunnit med och det återstod bara att klättra uppför Columbias branta flodbrinkar till högplatån ovanför och till vårt nästa övernattningshotell i staden Goldendale. Ett hotell som visade sig ligga så gott som utanför den lilla staden. Men en mexikansk restaurang med snabb och bra service räddade dagen och alla kunde mätta och nöjda gå till sängs, medan solen gick ner bakom Mount Hood i sydväst och Mount Adams i nordväst, långt uppe på Yakama Indian Reservation (även om vi trodde att det var Mount Simcoe)! Vi kan väl kanske skylla på att vår restaurang, Ayutlas, låg på något som hette Simcoe Drive, ...eller är den för billig...?

Dag 5; Tisdag 10 aug

Den här dagen har vi i förväg varnat för långkörning. Vi ska nu upp på Yakama Indian Reservation och vårt första stopp blir inte förrän vi har nått fram till huvudorten Toppenish. Och innan vi kommer dit finns det ingenting... förutom att vi passerar över Satus Pass på 3107 fot (knappt 1000 meter över havet). Och det märker man knappast. Men en blick på kartan talar om att passet ligger i bergskedjan Simcoe Mountains...! Så, det fanns alltså åtminstone en bergskedja som hette Simcoe i alla fall då, även om det inte var just det vi såg i går kväll!

Efter nästan åtta mil av tröstlösa grässlätter rullar vi så in i staden Toppenish. Här har vi blivit dubbelbokade på deras museum och för att förhindra kalabalik i lokalerna tillsammans med en dubbelt så stor grupp, har vi snabbt beslutat att kasta om lite i vårt program, så att vi först avlägger ett kort besök i deras fina museum, innan de andra hinner komma, för att sedan åka in till staden för att se alla berömda muralmålningar. Efter det tillbaka till museet igen för lunch bestående av buffalo stew och yakama frybread i deras fina restaurang. De här omkastningarna fungerade bra, även om själva muséebesöket kanske blev lite rumphugget. Maten var dock god och nu har de flesta alltså provat på äkta indiansk buffelstuvning! En upplevelse i sig kanske.

Men dagen var naturligtvis inte slut med det här. Upp i bussen på nytt och vidare mot nästa aktivitet. Nästa indianreservat, Umatilla Indian Reservation, väntar. Och de har ett stort och fint kulturcentrum med det tungvrickande namnet Tamastsligt Cultural

Center. Vädret hade nu hunnit slå om från det fuktiga, lite halvkyliga kustvädret till mera typiskt, torrt och varmt inlandsklimat. Här hade man nästan känslan av att vi kanske skulle kunna bjuda på det där traditionella åskvädret som hör till alla Indianklubbsresor. Men Thunderbirdgudarna ville annorlunda

och det hela rann ut i sanden. Varmt var det dock och vi hade ännu en bit kvar till nästa övernattningsställe, som skulle ske i staden Walla Walla, mitt i staterna Washingtons och Oregons största vinodlardistrikt. Här hade vi hoppats på att kunna erbjuda gruppen en vinprovningsskväll. Men den kontaktade vingården hade inte ens behagat svara, trots flera påstötningar ända in i det sista, så bidde det inget. Sta'n är dock full av vinkrogar, så det torde inte behöva bli något problem ändå. Trodde man, ja...

Väl framkomna till vårt hotell, La Quinta Inn, började det hända saker. Medan alla troget satt kvar i bussen i vanlig ordning och väntade.. och väntade.. och... så spelades det upp ett drama inne i hotellets reception. Personalen där konstaterade omgående, att det helt enkelt inte fanns någon bokning för 28 personer från ABS-Group (vår amerikanske samarbetspartner)! Och hotellet hade inga rum lediga som kunde hyras på stående fot! I sådana här situationer är det skönt att ha en professionell branschorganisation bakom sig. Det dröjde nu inte länge förrän telefonlinjerna glödde mellan Rapid City och Walla Walla. Faxkopior av bokningar och bekräftelser rasslade fram i skivare och hotellets vice VD, som för tillfället inte var i tjänst, var snart inkopplad. Men hon svarade bara helt nonchalant att ”hon hade faktiskt inte tid att komma ner till hotellet för tillfället”! Nya telefonsamtal, den här gången till hotellets VD, som ju dessbättre förstod, att om man ska driva sådan här verksamhet så går det inte att bara låta 28 personer sitta i en buss utanför och vänta på att en vice VD ”ska få tid att komma till platsen”! Så nu började det hända saker. Vice VD:n fick krypa till korset och erkänna att hon hade gjort fel i samband med bokningen och av någon anledning bokat in gruppen på helt fel dag! När det väl var klarlagt, återstod bara för hotellet att handla upp nya rum på andra hotell åt oss, vilket också gjordes, medan vi själva i lugn och ro spred oss bland de näraliggande restaurangerna för att klara av middagen. En stor del av oss fick plats på en restaurang som hade platser i en järnvägsvagn! Förutom att luftkonditioneringen lyste med sin frånvaro, så fick vi en fin middag, som definitivt lyftes av en mycket skicklig och effektiv servitör. Övernattning ordnades för oss till slut. Vi fick fina rum på ett Holiday Inn i andra änden av sta'n och resans första (och enda) administrativa miss kunde läggas till historien. En miss som hotellet helt fick ta på sig ansvaret för och den stackars vice VD:n behövde nog troligen inte sätta väckarklockan på ringning för att hinna till jobbet nästa dag! I varje fall inte till *det* jobbet!

Dag 6; Onsdag 11 aug

Vis av erfarenheten bestämde sig nu Hans-Olof och Dave för en annan strategi. Från och med nu ringdes varje hotell upp i förväg, för att kontrollera att allt var i sin ordning. Ett system som skulle visa sig effektivisera våra återstående incheckningar högst avsevärt.

Dagens program började nu med en liten ”återvändartripp” västerut igen. Vi skulle besöka platsen för Marcus och Narcissa Whitmans missionsstation, Waiilatpu. Platsen där den tragiska ”Whitmanmassakern” inträffade 1847, som därmed också startade

det så kallade "Cayusekriget". Trots gräv- och byggarbeten på platsen, kunde vi i lugn och ro vandra runt längs den självguidande slingan och få en bild av hur stationen hade sett ut, för att sedan avsluta med att vandra upp på höjden ovanför, där ett stort monument minner om platsen och de tragiska händelserna här. På nervägen passerar dessutom gravarna, där paret Whitman och de andra olyckliga offren för massakern, ligger begravda. Trots den tidiga förmiddagen var det redan varmt och den skarpa backen upp till monumentet pressade fram något fuktigt på pannan. Men utsikten var imponerande och backen ner på andra sidan gick lite lättare.

Så började dagens egentliga resa och efter ett par timmar passerar vi in i staten Idaho. Häftiga backar ner mot staden Lewiston. Backar som aldrig ville ta slut verkade det som. Men där nere i dalen rinner de stora floderna Snake River och Clearwater River samman och bildar därmed Columbiaflodens största biflöde. Här i Lewiston har Nez Perce Historical Society sitt högkvarter och de lär också ha ett litet museum. Men vi valde att inte åka in i staden, då det var oklart om här ens var öppet. I stället svängde vi av norrut, mot staden Moscow och Appaloosa Museum and Heritage Center. Ett litet fint museum och naturligtvis en giftshop som inte lämnade någon oberörd. I hagen utanför fanns en Appaloosahäst till beskådande, men gräset var tydligen grönast allra längst bort i hagen, så bilderna blev inte så lyckade.

Nästa stopp blev sedan Spalding Site i Lapwai. Platsen där missionsparet Spalding byggde upp en missionsstation för nez perceindianerna. Här finns nu ett mycket stort och fint besökscentrum med fina indianska samlingar. Av det gamla Fort Lapwai finns däremot inte så mycket kvar att det är värt ett stopp, utan dagen avslutas i stället vid The Gateway Inn i den lilla staden Grangeville. Här skulle det finnas ett postkontor några block nerför gatan - och det gjorde det också. Men kontoret hade stängt fem minuter innan vi hann in, så det blev inga frimärken här heller. Börjar bli ett problem! Har inte kunnat skicka några kort ännu! Men glasbanken var i alla fall öppen, så lite smörjmedel kunde ändå inhandlas. Även om det mest smakade symaskinsolja uppblandat med lite saltvatten! Var man nu hade lyckats få tag i saltvatten så här långt ifrån kusten? Kanske var det någon egen produktion...

Dag 7; Torsdag 12 aug

Från och med föregående dags avslutning är vi nu inne i de trakter där nez perceindianerna levde och här startade det så omtalade och tragiska kriget 1877, som vi nu kommer att följa till det bittra slutet långt uppe i norra Montana. En lång rad historiska platser ska besökas och en lika lång rad av omfattande föredrag ska spegla det som har varit ett av den här resans huvudteman. Nämligen det heroiska, men samtidigt grymt tragiska försöket, av dessa indianer, att undkomma de amerikanska myndigheternas strävan att bryta deras traditionella liv och förvägra dem deras frihet genom att stänga in dem på reservat. Vi ska alltså under den närmaste veckan i stort sett följa i

de flyende nez perceeindianerna i spåren, ända till det bittra slutet uppe i norra Montana, bara några få mil från den hägrande friheten i Kanada.

Det hela började här strax sydväst om staden Grangeville. Så vi börjar dagen med en liten avvikelse från den huvudsakliga färdriktningen. Vi tar oss ner till det som kallas ”White Bird Battlefield, där de allra första sammandrabbningarna skedde mellan general Howards arméenheter och Chief Josephs folk. På vägen dit ner stannar vi till som hastigast för att få en utblick över den plats där indianerna hade sitt huvudsakliga läger, när det hela började. Nämligen på slätten kring den lilla sjön Tolo Lake. En plats som kan ses på avstånd från vägen. Men huvudstoppet blir på höjderna ovanför White Bird Canyon, eller Lahmotta som indianerna kallade dalgången, där tydliga informationstavlor berättar om hur det gick till när kapten Perry fick sitt livs chock efter att ha trampat direkt i getingboet den 17 juni 1877. Vi nöjer oss med att betrakta platsen från den välplacerade utsiktsplatsen uppe vid väg 95, även om det finns en 2,5 kilometer lång, tämligen tuff vandringsled, som gör det möjligt att besöka alla platserna på det tämligen utspridda stridsområdet. (För en mycket god beskrivning av händelsen och platsen klicka på följande Internetlänk):

<http://www.nps.gov/nepe/planyourvisit/loader.cfm?csModule=security/getfile&pageid=216011>

Det ska tilläggas att man kan stå länge här, inte bara fylld av känsloladdade tankar över den orättvisa som här startades, utan också i stum beundran inför den otroliga skönhet som det här landområdet uppvisar. Det är svårt att slita sig härifrån.

Men så blev det med nödvändighet för nez percéerna och så får det bli även för oss. Upp i bussen igen och på jakt efter nästa plats, där general Howard efter mycket om och men lyckades hinna ifatt indianerna. Den något mera intetsägande platsen för slaget vid Clearwater, som inträffade en knapp månad senare. Själva slagfältet ligger på privat mark, men även här kan man från vägen se ut över platsen och läsa om händelsen på uppsatta informationstavlor. Samma sak gäller även för nästa stopp, som är den plats där armén, i ett strategiskt helt missriktat ingripande, överföll Chief Looking Glass läger, trots att indianerna gjorde allt för att få kapten Whipple att förstå, att de ville stå utanför konflikten.

Det var här som kriget tog en ny vändning och indianerna bestämde sig för att lämna sitt hemland och starta en flykt mot öster, mot det man trodde skulle vara vänskapligt sinnade kråkindianer på östra sidan om bergen. Så vi får göra detsamma. Vi ska nu alltså ta oss upp och över de vilda Bitterrootbergen. Och vi ska i stort följa den väg som indianerna tog. Den väg som kallas Lolo Trail, även om vi har fördelen av att färdas på den asfalterade vägen Highway 12 och kan genomföra passagen på omkring

fyra timmar. Det som tog indianerna nio dygn och general Howards trupper ännu något lite längre. Väl uppe i passet passerar gränsen till staten Montana och därmed också gränsen mellan tidzonerna Pacific Time och Mountain Time. Här ”förlorar” vi alltså den timme, som vi nu måste vrida fram våra klockor.

På väg nerför bergens östra sluttningar passerar nästa minnesvärda historiska plats.

Nämligen det som kallas Fort Fizzle och som var den plats där nez percéerna helt enkelt gick runt den lilla militärpatrull som var utplacerad här för att stoppa dem. En lång dag avslutas sedan i staden Missoula, på ett Days Inn som tidigare var ett Best Western.

Ett hotell som jag

dessvärre inte kommer ihåg något alls av! Hustrun påstår att det kanske har med åldern att göra... Självt föredrar jag att kalla det fenomen hon avser endast som ”en naturlig följd av en något avtagande ungdomlighet”!

Dag 8; Fredag 13 aug

Fredag den 13:e... Uj, uj uj... Otursdagen! Hur ska det gå? Eller är det här dagen då det ska bevisas att det där bara är skrock? Allt nog vi tar samma väg som överste Gibbon och hans infanterister, som här fick ta upp jakten på de bortflyende nez percéindianerna. Så söderut gick färden, över Clarks Fork och upp genom Bitterrootdalen mot historiska platser som Stevensville, Corvalis och Skalkaho. Platser som idag knappt ens finns på kartan, men som ruvar på mycket dramatisk historia. Vi har dock siktet i första hand inställt på Big Hole Battlefield. Och här hade vi en tid att passa, för att få gå med vår förbeställda guide ut på slagfältet. Så här gavs inte så mycket tid för att göra några andra stopp. Vi hann dock fram i tid och här fick vi vandra med en duktig guide upp på höjderna från vilka Gibbon och hans soldater startade det förödande anfallet på den sovande nez percébyn och den plats dit hans soldater fick dra sig tillbaka, när indianerna väl hade vaknat och satt sig till motvärn. På egen hand kunde vi sedan också avlägga ett besök nere i dalen, på den plats där indianernas lä-

ger hade stått. Tyvärr så är deras besökscenter under ombyggnad, varför de betydande muséesamlingarna endast flyktigt kunde studeras. Men det här är en central och avgörande del av historien om nez percéindianernas flykt och den blev med det här besöket, i kombination med egna utförliga föredrag väl belyst.

Den restaurang vi hade planerat att äta lunch på, i den lilla byn Wisdom, hade tyvärr brunnit ner! Kan det här ha något med fredagen den 13:e att göra? Nej, knappast. Men vi fick hastigt ändra om i planerna och i stället köra hela vägen upp till vår nästa övernattningsplats, staden Dillon för en hamburgare, innan vi med en kortare retur-

färd tog oss tillbaka till den historiska spökstaden Bannack för ett kort besök. Här hade vi resans enda häftiga regnskur. Men den var så kort, så att jag märkte den knappast. Kanske var jag just då inne i något av de många gamla och näst intill fallfärdiga husen. Alla som gick med den pratglada guiden fick dock en hel del av stadens historia till livs på ett både lätt- samt och humoristiskt sätt, medan jag var nere vid Grashopper Creek för att se om

man möjligen hade glömt kvar något av guldets som varit orsak till att byn vuxit upp en gång i tiden. Men fredagen den 13:e grinade mig fortfarande i ansiktet och jag hittade inte något guld. Inte något annat heller, för den delen, utom några ilska myggor! Fattas bara att man hade drullat i bäcken också...

Dag 9; Lördag 14 aug

Vi överlevde otursdagen och kan nu med förnyat självförtroende återuppta våra utforskningar. Fast visst sved det lite i skinnet, att det inte fanns något guld där i bäcken...

I dag är dagen för en av resans stora höjdpunkter. Vi ska på powwow! Fort Hall Indian Reservation Powwow. En av de allra största utomhuspowwows i USA. Men då paraden börjar redan klockan tio och vi har nästan trettio mil att köra, så fick vi jaga upp alla resenärer en halvtimme tidigare än vanligt. Det var dock inget problem och vi hann precis lagom i tid till paraden. Nu är dock inte den här paraden något som utlöser varken några ohh, oj, eller ahh. I varje fall inte bland de resenärer som för några år sedan var med oss på Crow Fair, uppe hos kråkindianerna i Montana. Efter en timme i snålblåsten vid väggkanten, där det största nöjet var att titta på indianungarna som slogs om allt godis som kastades ut från kortegeekipagen, var det skönt att få komma in till Rosemary Devinney på Shoshone-Bannock Tribal Museum och få lyssna på hennes engagerande berättelse om reservatet och om sitt folk. Hon hade

faktiskt lovat att komma ner till muséet enbart för att träffa oss, då hon egentligen var ledig den här dagen. Något som vi naturligtvis alla satte stort värde på.

Men så var det dags för powwow. I en till synes helt nybyggd dansarena satte aktiviteterna igång precis på utsatt tid. Ingen ”indian time” här inte! Så det var nog inte

många som hann få i sig sitt frybread innan Grand Entry startade. Men sedan rullade det på. Mängder av dansare i de mest färggranna dräkter. Och mängder av trumgrupper. Allt bidrar till den stämning och det oväsen som en stor powwow utgör. När man tröttnat på all färgprakten, kunde man sedan gå runt bland alla hantverksstånd och låta sig inspireras av allt det fina och

dyra, eller av det ännu mycket mera, billiga och smått depraverande krimskramset. Men sådan är nu en gång för alla en indiansk marknad. Även det hör till helheten och utgör därmed en del av stämningen och upplevelsen. Trots att det blev tämligen varmt i solen så småningom och att den eviga vinden blåste omkring dammet överallt, så var det nog säkert en del som tyckte, att vi bröt upp alltför tidigt, när vi så småningom blåste till reträtt och ånyo satte oss i bussen för att ta oss ner till staden Pocatello, som skulle bli vår nästa övernattningsplats. Men innan vi sökte upp hotellet, letade vi reda på den replik av det gamla Fort Hall, man låtit bygga upp inne i en park i staden. Leta upp, ja... Det var inte det lättaste. Organisationen har sitt administrativa centrum i en annan del av staden och det är den adressen som tydligen ligger inlagd i chaufförens GPS-program. För sedan vi snurrat kring det kvarteret ett par gånger utan att se något fort, så fick vi hoppa av och fråga oss fram. En hjälpsam dam satte sig då i sin bil och körde före oss till en helt annan del av staden. Och där låg det... kopian av Nathaniel Jarvis Wyeths gamla pälshandelsstation, som egentligen hade varit placerad ett par mil väster om staden, vid Snake Creek. Här blev det en snabb runda i de rekonstruerade byggnaderna och den välsorterade giftshopen innan det var stängningsdags.

Dag 10; Söndag 15 aug

Vi börjar nu närma oss en punkt halvvägs i vår resa. Den här dagen ska ta oss in i de allra västligaste delarna av präriestaten Wyoming. Och därmed kommer vi in i det indianska kulturområde som kanske är det mest välbekanta för de flesta. Nämligen

The Plains - Prærien. Men innan vi gör det ska vi besöka platsen för en av de grymmaste av alla militära överfall på indianer på den här sidan av Mississippi-Missouri. Nämligen det som har kallats "The Massacre of Bear River". Och här kan man

verkligen tala om en massaker i dess rätta bemärkelse. Det är märkligt att den här händelsen är så anonym för de flesta. Inte minst med tanke på hur många dödade och sårade indianer den resulterade i. Idag finns dock här såväl ett minnesmärke som ordentliga informationstavlor och man ser också hur indianerna själva kommer hit och

hänger upp sina offergåvor, för att visa sin sympati med sina mördade förfäder.

Efter ytterligare någon timme når vi den lilla landsortsstaden Montpelier. Staden har blivit känd för att Butch Cassidy, med ett par medkumpaner, rånade den lilla banken här i augusti 1896. Ett bankhus som fortfarande finns kvar, men som idag inrymmer en tryckerirörelse. Det hindrar naturligtvis inte oss från att låta kamerorna klicka och surra.

Längre ner i gatan ligger något som heter Oregon Trail Museum. Även om deras samlingar inte är så imponerande, så stannade vi ändå, då vi hade tämligen gott om tid denna dag. Slutmålet är nämligen inte så avlägset. Det är turist- och konststaden Jackson i Jackson Hole. Här ska vi bo på Jackson Hole Lodge, som är ett ställe som inte checkar in nya gäster förrän klockan 16.00. Så i avvaktan på att få våra rum, planerade vi att låta resenärerna vandra runt i staden en stund. Alla fick till slut sina rum och sedan var det fritt fram att rusa runt till alla hantverks- och konstaffärer, där det finns mycket fint att titta på och förundras över. Men mest kanske fråga sig om det verkligen finns någon som kan handla något till dessa fantasipriser. Dock upplevde jag det som att det ändå har skett en viss stagnation i prisvansinnet. Eller var det så att det billigare turistkramset håller på att konkurrera ut kvalitetskonsten?

Dag 11; Måndag 16 aug

Resans andra halva börjar nu med ännu en höjdpunkt för de flesta. Hela dagen skulle ägnas åt de två välkända nationalparkerna - Grand Teton och Yellowstone. Och det

började bra. Mycket bra! Muséet i Colter Bay öppnar redan klockan åtta på morgonen och vi hängde på låset. För det här är ett museum man inte får missa! Otroligt fina samlingar och det är dessutom tillåtet att fotografera hur mycket som helst. Här kunde vi inte riktigt hålla tiden. Här fanns ju också en stor giftshop!

Efter ytterligare en kort fotopaus för att få fina bilder av de imponerande bergstopparna i Tetonmassivet, var vi framme vid Yellowstone National Park. Här kan man naturligtvis vistas en hel dag, men vi hade försökt att välja ut de viktigaste bitarna och vi började med att stanna vid Old Faithful, där alla fick se den berömda gejsern slunga sitt heta vatten högt upp i luften.

Efter en snabb och effektivt arrangerad lunch inne i det mäktiga hotellet, gjorde vi ytterligare ett antal stopp vid heta källor, bubblande svaivelgrytor och liknande sevärdheter, innan vi svängde upp vid de berömda fallen i Yellowstonefloden. Mycket imponerande! Ett sista stopp gjordes så nere vid Yellowstone Lake. Nej, förresten, vi gjorde ännu ett stopp på vägen ner. Vi hade varit bekymrade över att vi inte hade sett några djur att tala om på hela dagen. Och vi som hade utlovat bufflar och även hoppats på björnar. Men inget... Det höll på att bli lite av ett antiklimax. Men Hasse höll hoppet vid liv och lovade i princip att det bakom varje krök skulle finnas bufflar, åtminstone... Och

plötsligt... vad fanns väl där, om inte en bilkö utan dess like. Och vad var orsak till den då? Jo, bufflar naturligtvis. Och bufflar i stora mängder - ja, i nästan oräkneliga mängder! Bufflar överallt. I floden, på båda sidor om vägen och naturligtvis även mitt på vägen! Flera hundra! Ja kanske så mycket som tusen!!! Det här var en mäktig syn. Man kunde för sitt inre föreställa sig hur de tidiga utvandrarna måste ha upplevt liknande syner ute på slätterna. Saker man har läst om så mycket. Men nu förstår man hur de verkligen kan ha upplevt det hela. Att vi fick sitta här och vänta i upp emot en hel timme, innan de stora djuren behagade släppa fram oss, kunde vi leva med.

Självklart följde vi också upp, genom olika föredrag, allt som hände med de flyende nez percéindianerna under deras passage genom nationalparken, utan att för den skull söka upp några specifika platser. Sedan var det bara transportsträcka ner genom

Shoshone River Valley till nästa stora turistmagnet, staden Cody. Buffalo Bills egen skapelse.

Dag 12; Tisdag 17 aug

Här skulle vi nu stanna i två nätter och vila upp oss lite. Tempot har varit hårt hela vägen. Men Cody är naturligtvis inte en plats, där man bara slänger sig ner på sängen och litar sig. Vi körde på som vanligt ändå och började med att bjuda in alla som ville, att åka med oss ut till Old Trail Town. Det är ett museum skapat av Bob Edgar och hans hustru, där de har samlat ett stort antal gamla byggnader från regionen. Bland annat den välkände kråkindianske arméspejaren Curly's stockhus. Men här finns inte bara hus att titta på. Mängder av gamla inventarier, redskap och andra bruksföremål. Och dessutom en stor samling indianskt hantverk. Saker av en mycket hög klass. På området finns också ett antal gravar. Speciellt en av dem kittlar fantasin, för hit flyttades nämligen, sommaren 1974, kvarlevorna av den smått legendariske bergsmannen John "Jeremiah" Johnstone. Kanske var det en PR-kupp av skådespelaren Robert Redford, som just då hade spelat in filmen "Crow Killer", om just denne legendariske mountain man. Den gode Redford var nämligen en av kistbärarna när den uppmärksammade begravningen genomfördes.

Resten av dagen kallades enligt programmet för "egen tid". Men naturligtvis innebar det att alla skulle hinna med den stora attraktionen här, nämligen Buffalo Bill Historical Center, med inte mindre än fem olika muséer under ett och samma tak, vilket kräver gott om tid. Dessutom går det naturligtvis inte att efteråt vandra hemåt, nerför Sheridan Avenue, utan att fastna i den ena affären mera lockande än den andra. Och inte får man heller springa förbi Buffalo Bills eget hotell, Hotel Irma, utan att gå in och beundra den stora bardisken i körsbärsträ, som han fick i present av drottning Victoria av England (och kanske ta sig en liten drink). En dag går så fort... Ni har inte en aning, ni som eventuellt inte har varit i Cody! För egen del var det också viktigt att få lätta lite på plånboken, som länge hade känts tung. Det var heller inte något större besvär att åstadkomma det inne hos Charlene Lancaster, på Big Horn Print Gallery, där en numrerad print av den nyligen avlidne Tom Lovell snabbt bytte ägare. Det största problemet är snarast, var ska den nu hänga? Det är ju redan fullt på väggarna där hemma!

Cody bjuder naturligtvis också på rodeo, för de som inte visste vad de skulle göra på kvällen. Så dagen gick fort och så är det bara på det igen.

Dag 13; Onsdag 18 aug

Så lämnar vi Wyoming efter vårt korta besök och tar oss upp i Montana. Här börjar vi med att på nytt återknyta till nez percéernas flykt. Det är platsen för striden vid Canyon Creek som letas upp. Här har man nu satt upp förbättrade informationstavlor, men fortfarande kan man inte gå omkring på själva slagfältet, som ligger på privat mark. Berätta historien och peka ut väsentliga punkter går dock bra från platsen med informationsskyltarna nere vid vägen.

Den lokale konstnären Gary Temples stora monumentet över Chief Joseph, nere i staden Laurels affärscentrum, väckte blandade känslor. En stor plåtskulptur, i en något naivistisk stil, framkallade en del både kritiska och tveksamma kommentarer. Men vädret var bra och den största rangerbangården mellan St Paul och Seattle låg alldeles intill, så de som eventuellt var mera intresserade av tåg hade ju annat att titta på.

Vårt nästa mål var nu kråkindianernas reservat. Men inte den mera välkända östra delen, där den största befolkningskoncentrationen finns, utan den närmast ödsliga, västra delen. Vi körde ner till byn Pryor, för vi skulle hälsa på hos kråkindianernas siste överhövding, Chief Plenty Coup. Han donerade före sin död sitt hem till efter-

världen och stipulerade att det skulle bevaras som ett museum. Av det har det nu dessvärre inte blivit så mycket som det borde ha kunnat bli. Huset finns där förvisso och ett litet besökscentrum, med en intressant giftshop, men huset är egentligen bara ett tomt skal och det ger inte besökarna särskilt mycket av väsentlig information, trots att man, när vi var där för några år sedan, hade stängt

för upprustning. Mötet med de glada damerna i besökscentrumet blev dock uppsluppet och trevligt. Man förstår att det nog inte är varje dag som det väller in 27 utländska turister, som river och sliter i allt som finns på hyllorna. Och när det sedan skulle till att betalas, så fick vi själva sköta kreditkortsläsare och datorer, för sådant sysslar man nog inte med i så stor omfattning på kråkindianernas västra, något världsfrånvända del! Men kul hade vi allihopa. Även damerna, som till slut också kom ihåg, att de ju skulle ha varnat för att man hade sett en björn nere vid husen alldeles nyligen!!! Nu ordnade det sig, trots allt. Vi överlevde och inte såg vi till någon björn heller.

Dessutom handlades det och jag har inte kunnat konstatera några avvikelser på kreditkortsavräkningarna sedan dess heller. Så kan det gå till på ett indianreservat.

Nästa stopp var vid den östligaste punkten under vår resa. Pompeys Pillar, den välkända sandstensformationen vid Yellowstonefloden, där kapten Clark ristade in sin namnteckning när gruppen passerade förbi här på återvägen från Stilla Havet sommaren 1806. Här återknyter

vi nu alltså till ytterligare ett av de teman vi hade satt upp för den här resan. Nämligen de båda upptäckarna, Lewis och Clarks, fantastiska färd längs de stora floderna och över bergen på sin jakt efter en farbar vattenväg till det stora havet i väster. Det var ju strax öster om den här punkten som vi lämnade dem (vid Fort Union) på den resa vi gjorde 2006. Och här säger jag bara en sak - moskitos!!! Shit, vad mycket mygg här fanns! Har nog aldrig sett något liknande - jo förresten, en gång vid kapten Bonnevilles gamla handelsstation, nere vid Green River, söder om Pinedale i Wyoming. Där var det kreatur stora som flygplan. Men det var en annan historia...

Så återstod egentligen bara att ta sig in till staden Billings och vår nästa övernattning på centralt belägna Dude Ranger Lodge. Billings är egentligen en ganska tråkig stad, men mitt inne bland alla stora stenkolossar, bankhus, advokatkontor och allt vad som tornar upp sig över en, när man strövar fram i denna sten- och betongkoloss, så är det ändå någon som hittar en antikvitätsaffär, som dessutom är öppen och som har intressanta indianprylar!!! Säg vad inte Indianklubbens medlemmar kan spåra upp...

Dag 14; Torsdag 19 aug

Vi har förvarnat om att det här blir en dag med långkörning, rakt ut i ingenstans! Så alla är beredda, när det drar iväg mot norr, ut över vida slätter, till synes helt tomma på liv och rörelse. Inget händer förrän vi passerar The Big Muddy (Missourifloden) efter åtskilliga timmar. Och sedan händer inget igen, förrän vi kommer in på Fort Belknap Indian Reservation. Och här händer heller ingenting... Men, lugn, vi har koll på everything! Vi är på väg till den lilla staden Chinook, alldeles nordväst om reservatet. Här ska vi försöka få i oss lite lunch och så ska vi besöka det lilla muséet, Blaine County Museum. Här är det meningen att vi ska möta vår park ranger, som ska ta oss ut till slagfältet vid Bear Paw Mountains, platsen där nez percéindianernas flykt plötsligt tog slut, bara några mil ifrån räddningen i Kanada. Okey, lunchen ordnades och muséet besöktes, men där fick vi veta att rangern hade blivit sjuk och dessutom

blivit avrådd av sin läkare att ge sig ut på slätten i värmen. För varmt var det... Jisses!

Men vi är ju från Indianklubben och i Indianklubben pallar man värmen, så vi for ut där på egen hand. Om det var mygg vid Pompeys Pillar, så har vi nu provat på gräshoppor också. Som tur är bits de ju inte så infernaliskt, men vår ordningsman - Hasse - var sin vana trogen nog med att varna för annat som bits - skallerormar. Så i brist på professionell guidning valde vi att stanna vid informationsskyltarna och skipa den kilometerlånga rundvandringen ute på slagfältet. Känslan av att ha varit här är ändå stark, även om jag själv tyckte att jag hade svårt att orientera mig och känna igen mig från bilder man har sett. Kanske var det den intensiva värmen och den starka solstrålningen och de kryllande gräshopporna som drev oss tillbaka in i bussen igen. Nu får man väl försöka analysera de hastigt knäppta bilderna i lugn och ro här hemma i stället, för att se om man kan orientera sig.

Dagens övernattningsställe blir i staden med det knepiga namnet - Havre (uttalas Häver). Här ligger det mycket fina hotellet Best Western Great Northwestern Inn. Och det ligger alldeles intill järnvägen - just det, The Great Northwestern Railroads linje mellan Chicago och Seattle. Den varma dagen slutade med visst regnhot, men det höll sig och vi kunde sitta ute på serveringen på andra sidan gatan och läppja på en Canadian whiskey. Men var de hade hittat den vet jag inte, för det smakade bara saltvatten! Kanske var det isen...

Dag 15; Fredag 20 aug

Tiden går och nu vänder vi västerut igen. Tillbaka mot västkusten och Seattle. Tänk vad tiden ändå rullar på...

Men först skulle vi hinna med ännu några saker. Det första målet var ett sådant där, som man kanske ser mera som något som ska klaras av liksom i förbigående. Men det skulle visa sig att det rekonstruerade Fort Benton, alldeles intill Missouriflodens strand, blev till något alldeles utöver det vanliga. Och det var den mycket entusiastiska guidens förtjänst. Hon kunde berätta hon... I ett furiöst tempo (för att klara av våra anslagna 45 minuter) gick vi igenom deras imponerande samlingar och fick en god bild av hur det här betydelsefulla fortet en gång har sett ut och hur man nu planerar att återskapa det till sin forna glans.

Och här sprack naturligtvis sedan vår tidplan, när muséets giftshop skulle inventeras. Utöver allt det vanliga med böcker, filmer, smycken och diverse turistsouvenirer fanns här, precis som det ska göra på en pälshandlarstation, pälsverk. Och fina pälsverk, till överkomliga priser dessutom. Här fanns rödräv, utter, bäver, skunk och mycket mera och naturligtvis fanns det också hugade köpare. Rödräven ska så småningom bli till ett pilkoger är det tänkt. Får se bara när...

Den tid vi förlorade här tog vi igen vid nästa planerade stopp. Vi hade hoppats kunna ta oss ner till de stora fallen i Missourifloden. Men vägarna liknade mera cykelbanor än bussvägar, så det fick bli direkt ut till det som tidigare hette Ulm Piskun Buffalo Jump, men som numera kallas First Peoples Buffalo Jump. Också här fick vi en intressant information om buffelstupan och om hur det gick till när dåtidens indianer jagade buffel på det här sättet. Också här en välsorterad giftshop, som visade sig ta lite tid att avverka.

Nu gällde det att som sista punkt på dagens program hitta in till Charlie Russell Museum, inne i staden Great Falls. Något som inte är så lätt, då det här är den kände konstnärens ursprungliga bostad och därför ligger långt inne i ett villakvarter med många enkelriktade gator. Men Dave lyckades till slut lotsa oss fram och här tillbringade vi sedan resten av eftermiddagen i det rela-

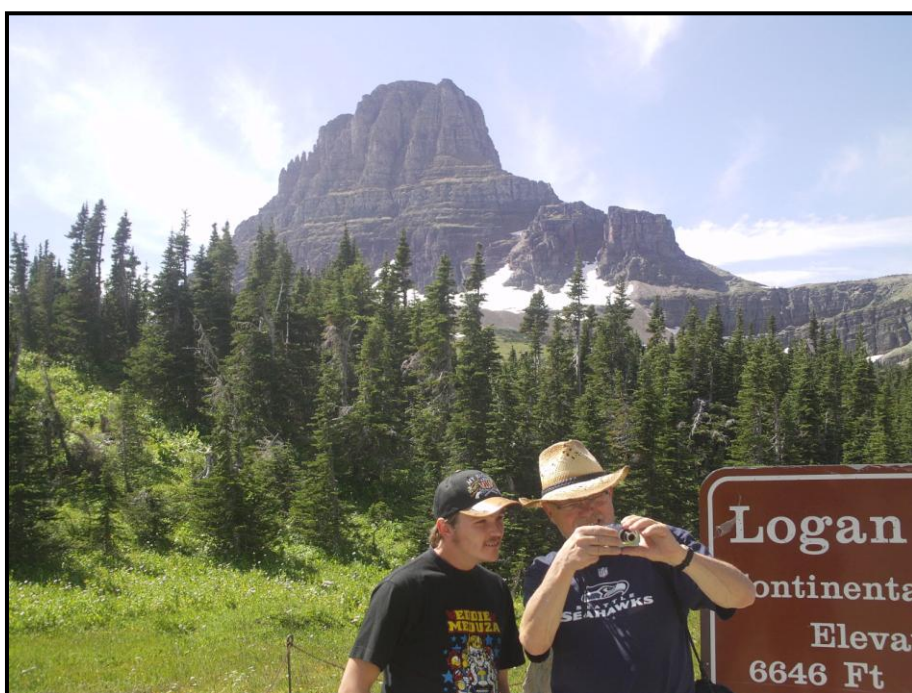
tivt nybyggda och stora muséet. Otroligt nog är det dessutom fritt fram att fotografera i stort sett allt! Härifrån till övernattningsstället inne i staden var det dock inte så svårt att hitta och snart var vi installerade. Great Falls är en av de större städerna i Montana, men en stad så ödslig och folktom redan efter klockan sex på kvällen, tror jag det var länge sedan jag såg.

Dag 16; Lördag 21 aug

Så ännu en dag, som åtminstone jag förväntade mig skulle bli till en av resans höjdpunkter. Vi skulle ta oss nästan ända upp till kanadensiska gränsen och där ge oss in i Glacier National Park. Vi skulle med en svartfotsindiansk guide åka den unika och dramatiska vägen Going-To-the-Suns-Road, rakt igenom parken. Men först skulle vi avlägga ett besök hos svartfötterna i staden Browning på Blackfoot Indian Reservation. Här skulle vi besöka det lilla, men fina muséet, Plains Indian Museum. Allt gick också som planerat, utom att det här är en av de få platser där man inte tar emot kre-

ditkort, utan här fick gruppens inträdeskostnad avläggas i form av ett antal gamla hederliga greenbacks.

För att lösa dagens lunchproblematik hade vi i förväg beställt sandwich på en smörgåsbutik i Browning och fått löften om att allt skulle vara klart när vi kom fram. Men det där med "indian time" ska man aldrig bortse ifrån. Ett antal smörgåsar var förvisso klara, men långt ifrån alla. Så det här tog nu längre tid än beräknat. Men vi kom ändå något snär i tid till mötet med vår svartfotsguide vid ingången till Glacier. Den här spektakulära vägen, genom parken, är så krokig, brant och smal att fordon av den typ vi färdas i inte tillåts inne i parken. För att lösa det hade vi nu i stället köpt ett turistpaket, innebärande att 24 personer fick flytta över i Sun Tours mindre buss och med Edward "Ed" DesRosier som mycket duktig chaufför och välinformerad och

lättpratad guide ta oss de åtta milen över Logan Pass och ner till West Glacier, där vår buss då på nytt väntade på oss. Den hade då fått ta vägen söder om parken. Gittan, Kerstin och Ulla-Britt hade frivilligt avstått den dramatiska resan genom parken och i stället följt med vår buss runt. Detta för att Sun Tours buss endast hade

plats för max 25 personer. Det hela avlöpte till full belåtenhet. Inte minst för att värdgudarna stod oss bi på allra bästa sätt under hela dagen. Och vidare för att Ed var en fantastisk guide, som hade förmågan att berätta allt vad vi någonsin hade kunnat förvänta oss. Att själva naturupplevelsen är helt överväldigande, visste vi ju redan och nu har jag för första gången också upplevt bighorn sheep livs levande i det vilda. Så även om såväl björn som varg fortfarande lyste med sin frånvaro, får man ändå ge upplevelsen högsta betyg.

Resan ner till staden Kalispell och vårt övernattningshotell, Travelodge, var sedan enbart en transportsträcka. Men redan här kunde man konstatera att naturen på den här sidan bergen är oerhört vacker.

Dag 17; Söndag 22 aug

Väl tillbaka på västra sidan av kontinentaldelaren skulle vi den här söndagen ha en tämligen blandad dag. Till en början skulle vi färdas söderut, längs västra sidan av den underbart vackra Flathead Lake. Vilka hus, vilka lägen, vilka lyxboenden! Här gäller tydligen inga strandskyddsregler. Inte undra på att de vita var angelägna om att lägga beslag på allt land man kunde komma över av de stackars flatheadindianernas hemtrakter. Undrar just hur mycket indianerna har lyckats få ut i hyresintäkter?

Vårt första stopp hade vi fått jobba en del för att få till stånd. En bit ner på Flathead Indian Reservation ligger något som heter Ninepipes Museum. Ett museum som har det svårt ekonomiskt och som har försökt att överleva genom att dra ner på sina öppettider. Därför skulle det ha varit stängt nu, men efter enträget bearbetande av Hasse har vi fått ett löfte om en specialvisning. Och si, det har fungerat! När vi svänger upp på gårdsplanen kommer Laurel Cheff själv och öppnar för oss. Här dyker snart också hennes man och muséets egentlige grundare, Bud Cheff upp, tillsammans med styrelsens ordförande Rod Wamsley och visningen kan ta sin början. Vi varnades för att inte utlösa inbrottslarmen genom att luta oss över avspärningarna alltför långt. Men det skulle inte dröja länge förrän... Ja, det kan vi kanske förbigå utan kommentarer... Dock var det fullt förståeligt med det stora intresset, för det här är ett fantastiskt litet museum, med mycket fina saker. En upplevelse som naturligtvis förhöjs ytterligare av att hela tiden få initierade redogörelser för sakernas bakgrund och många andra historier om muséets historia och förutsättningar. Det är bara att hoppas att eldsjälarna i dess styrelse ska lyckas i sin ambition att få det att överleva. Det här var ett besök som vida översteg alla tänkbara förhoppningar. Jag tror också att Laurel, som varande organisationens kassör, var tämligen nöjd med att man ställde upp och öppnade för oss, för här handlades det hej vilt i deras tämligen välsorterade giftshop, innan vi tackade för oss och for ytterligare en bit nerför vägen. Där ligger nämligen något som

heter Four Winds Trading Post. Var heller egentligen inte öppet, men ägaren kom snart utspringande och lyfte undan grinden för oss. Och jisses folks... här är en riktig, gammaldags trading post, en hantverksaffär av det gamla slaget. Inrymt i ett litet logg-hus finns här hur mycket som helst av alla tänkbara hantverksmaterial. Och inte bara det. Allt möjligt annat också.

Här skulle vi ha haft mera tid... och mera dollar! En som hade några dollar kvar, var den norske oljeshejken, (eller vad han nu är) Morten, som överlycklig kom ut med ett

fantastiskt, broderat gevärsfodral! De bryr sig då inte alls om vad de kostar på sig, de där norrmännen! Men det må dem vara väl unnat. De är ju så glada och trevliga. Det hele är bare morsomt, liksom...

Men på det igen! Ännu lite längre nerför vägen låg tidigare Dough Allards Trading Post och museum. Men sedan Dough dog för några år sedan, har verksamheten nu tydligen avvecklats och här fick vi ge upp. Då vi hade hoppats på att den lilla restaurang, som också tidigare funnits här, skulle ha varit kvar, var vår plan att inta vår lunch här. Men tji fick vi. Vad göra? Några snabba klick på Daves GPS... och, jodå, det finns en lite restaurang inne i samhället St Ignatius, dit vi ändå skulle för att titta på den gamla missionskyrkan där.

Men först alltså den välkända missionskyrkan som byggdes här mellan 1891 till 1893, vid den missionsstation som grundats redan 1854 av Fader Pierre-Jean De Smeth och Fader Adrian Hoecken. Oerhört imponerande vägg- och takmålningar och andra utsmyckningar. Men så till lunchen. Old Timer Cafe - perfekt! Och snabbt gick det och gott var det - verkligen perfekt!

Vad skulle den här dagen mera innehålla? Ja, nästa stopp trodde jag skulle bli en höjdare. The National Bison Range, vid Moiese. Men här blev det en besvikelse. Inga bufflar alls! Jo, till slut, när vi redan var i färd med att vända om... Då, långt borta på en äng, några få bufflar som låg och idisslade. Men kanske hade vi blivit så bortskämda med alla bufflarna uppe i Yellowstoneparken, att vi nu bara ryckte på axlarna och åkte vidare. Allt kan ju inte lyckas på en så här omfattande resa.

I stället kompenserar vi oss med att nu få tillbaka den där timmen vi förlorade för tio dagar sedan. Vi passerar nu nämligen tillbaka in i tidzonen Pacific Time. Det gör att vi med minsta möjliga tidsmarginal hinner fram till ännu en kyrka, som vi inte gärna

hade velat missa. I det här fallet den gamla Cataldo Mission, strax öster om staden Coeur d'Alene, i norra Idaho. En kyrka som byggdes 1853 av Fader Ravalli och hans indianer, helt för hand och med de mest primitiva verktyg och redskap. Men vilket fantastiskt resultat! Ett stort hus utan en enda spik! Vi skulle ha behövt ha mera tid, men personalen i besökscentrat hade redan tagit ner flaggorna

och stod och väntade på att få låsa, när vi kom ner från kyrkan. Då var det trots allt

ändå några som dröjde sig kvar där uppe, eftersom ett gäng ”Mountain Men” hade hållit ett rendezvous uppe på kyrkokullen under helgen och nu höll på att packa ihop. Dock inte mera än att det fortfarande gick att göra ytterligare någon affär. Men nu blåstes till uppsittning på allvar och snart var vi ute på vägen igen, för att ta oss sista biten in till den vackra staden Coeur d’Alene, där vi skulle övernatta.

Dag 18; Måndag 23 aug

Nu drar det ihop sig på allvar. Inte långt kvar. Men ännu har vi ytterligare en bergskedja att ta oss över innan vi ska möta det svalare Stilla Havs-klimatet. Och vi ska också på nytt återknyta bekantskapen med den mäktiga Columbia River och dessutom ta ett sista farväl av Chief Joseph och hans nez percéeer.

Så än en gång rullar bussen mot väster. Vi ska till att börja med passera igenom en av staten Washingtons största städer, Spokane. Men vi stannar inte här, även om det finns några minnesmärken i stadens utkanter över krigshändelser som inträffade här 1858.

I stället tar vi oss ända fram till Columbia River vid en plats, där man 1942 hade lyckats tämja den mäktiga floden, genom att bygga en jättelik damm rakt över en stor ravin. En damm, som då var världens största och som fick namnet Grand Coulee Dam. En damm som naturligtvis på ett avgörande sätt har bidragit till hela nord-

västkustregionens utveckling, men som samtidigt, praktiskt taget över en natt, kullkastade alla förutsättningar för traktens indianska befolkningar att upprätthålla sin kultur och livsstil.

Grand Coulee Dam.wav

(För er som kan spela upp musik, sätt på högtalarna, dubbelklicka på wav-filen till vänster och lyssna på hur Lonnie Donegan tolkar Woody Guthrys betsällningsverk för att göra bygget populärt)

Efter att ha tagit in all information om dammen, som ges i dess välutrustade besökscentrum och efter en hastig lunch i byn Grand Coulee, tog vi oss till de förenade Colvilleindianernas museum, där vi skulle möta den guide, som därifrån skulle ta oss upp på Colville Indian Reservation och visa oss den lilla kyrkogården där Chief Joseph

ligger begravd. Men här ville sig ingenting. Muséet var stängt för renovering och ingen ”Smoker” Marchand uppenbarade sig. Men skam den som ger sig. Vi tog Gud i hågen och åkte själva upp till reservatet, letade reda på kyrkogården och fick våra foton. (Senare har vi fått ett mail med en ursäkt från ”Smoker”, som förklarade att han efter en hästkapplöpning i Coeur d’Alene, kvällen innan, hade fått problem med bilen och blivit stående på motorvägen, med hästar i släpet och naturligtvis varit tvungen att ta hand om detta först).

Nöjda med att vi ändå hade klarat ut i stort sett allt vi tänkt oss, satte vi nu kurs på den sista övernattningsplatsen innan vi skulle vara tillbaka i Seattle. Den lilla orten, där vi skulle bo hette Winthrop och det skulle visa sig att hotellet var det förvisso inget fel på. Men det låg långt utanför den egentliga bebyggelsen - ja närmast ute på landet. Alltså ingen restaurang på gångavstånd. Men Dave ställde upp. Vi beslutade att ta bussen och ta oss ett par kilometer bortåt vägen för att se vad vi kunde hitta. Och vad fann vi väl där? Jo, den mest trivsamma lilla Westernhåla man kan tänka sig. Rena rama High Chaparral, fast på riktigt! Och här fanns restauranger och här fanns öppna affärer. Tjo-hoo! Det blev en riktigt lyckad kväll! Och ännu en cowboyhatt kunde släpas hem till den övriga samlingen, som ändå aldrig används!

Dag 19; Tisdag 24 aug

Så var dagen kommen, då vi skulle sluta cirkeln och återvända till Seattle. Lite ve-modigt kändes det. Men samtidigt hade vi ju en hel dag framför oss av nya, okända upplevelser.

Det viktigaste bedömde vi skulle bli att korsa över den sista bergskedjan och ånyo uppleva dramatisk vildmark. Och det fick vi. Svindlande utsikter, som krävde täta fotostopp, väntade oss i Northern Cascades National Park. Den nationalpark i USA som har flest glaciärer.

Väl nere på låglandsnivån igen, hade vi väntat oss ett kallare och fuktigare väder. Men vi överraskades av härligt solsken och allmänt fint väder. Omkastningen från ren vildmark till tätbefolkad miljö på några timmar var häftig. Och ännu extremare skulle det bli. Vi hade valt att stanna till vid Seattle Premium Outlett, ett alldeles nybyggt, stort outlettkomplex alldeles i kanten av Tulalip Indian Reservation, strax norr om Seattle. Ett handelskomplex omfattande inte mindre än 110 outlettaffärer, med allt från kläder, sportartiklar, elektronik, mode, ja allt vad man kan tänka sig. Och

överallt var det så där 50 % off och sedan dessutom 15 % ytterligare off och sedan ytterligare 10 % off... Ja, ibland trodde man nästan att man skulle få betalt för att handla! Synd bara att det inte var så där över sig mycket man

verkligen behövde och ville ha. Ett par timmar rullade i alla fall snart iväg och så var det dags att ta sig in till sta'n och vårt sista hotell. Best Western Executive Inn ligger mycket centralt. Faktiskt på gångavstånd från såväl city som från det karaktäristiska utsikts- och restaurangtornet Space Needle, som byggdes till världsutställningen 1962. Tyvärr går det inte att få plats på restaurangen, om man inte har bokat långt i förväg. Men kanske det var lika bra, för jag hade aldrig fått med mig hustrun upp i de utanpåliggande hissarna och hade kanske heller inte haft råd med returrejan ner igen. För jag misstänker, att de vet nog att ta betalt där uppe. Men visst hade det väl varit en värdig punkt på en mycket lyckad resa.

Dag 20; Onsdag 25 aug

Så var det sista dagen. Lite pirrigt kändes det. För vi hade lyckats få kontakt med den världsberömda indianske glaskonstnären Preston Singletary och hade blivit inbjudna till hans studio. Studion låg inte så långt från hotellet, men vi hade inte en aning om hur vi skulle kunna stanna med en stor buss där. Men allt ordnade sig. Jag sprang upp till studion och möttes av en av hans assistenter. Preston var inte kommen än, men vi var välkomna in. Okej, nerför gatan igen för att hämta gänget. Och vem kommer väl inte där...? Jo en ung kille, med en plastpåse i ena näven och ett glatt smil på läpparna. Det första han ropar, redan på långt håll var: "Tjenare"!

Man blir lätt lite tagen på sängen, om man så säger. Här kommer en tlingitindian, på en gata i Seattle, och det första han säger är "tjenare"! Nu visste vi ju att han förmodligen kunde lite svenska, eftersom han varit i Sverige vid flera tillfällen och faktiskt även var gift med en svenska. Men att han var så bra på svenska, som det snart skulle visa sig, det var en överraskning.

Väl inkomna i hans studio fick vi en timmes mycket intressant presentation av honom själv som person och av hans produktion. Det var oerhört intressant och givande. Alla

var senare överens om att det hade varit en mycket lyckad programpunkt. Faktiskt så lyckad att vi blev tvungna att ändra vårt program för den kommande hemresedagen, så att vi kunde ta oss ner till staden Tacoma igen, för att gå på Museum of Glass och där se Singletarys stora livsverksutställning.

Efter besöket hos Preston gav vi samtliga ledigt för att göra vad man ville ända fram till klockan fem, då vi behövde samlas på nytt, för att ta oss ut till den indianska kulturbyn på ön Blake Island, där vi skulle uppleva en kväll med indiansk matkonst och indiansk kultur. Det här var tänkt att också bli vår avskedsmiddag och det hela skulle visa sig bli en mycket lyckad sådan.

Först alltså en fyrtiofem minuter lång båtferd över Puget Sound strax före solnedgången, med hela Seattles skyline badande i solsken öster om oss. Under hela resan ut berättade indianer, klädda i traditionella dräkter om sin kultur och om vad som skulle ske ute på ön. Även en av båtbolagets ansvariga berättade mycket initierat om vad vi hade att vänta oss av kvällen. Tyvärr stördes hela tillställningen av ett gäng öldrickare, som inte var ett dugg intresserade och mycket högljutt hade tagit plats mitt på golvet framför oss. Det var synd, för den framställning som bjöds var av mycket hög klass och hade varit mycket intressant att få ta del av. Nu ordnade vi visserligen så att vi under hemfärden fick en speciell guidning av kvällens toastmaster. Men nog hade det varit trevligt att få höra allt från början ändå.

Okej, kvällen började med en enkel dansuppvisning på gräsmattan utanför långhuset, när vi väl hade stigit iland. På väg upp till långhuset bjöds vi sedan på en mycket god musselsoppa, varefter vi kunde gå runt och se oss omkring inne i långhuset och ute på dess baksida, där flera totempålar fanns. I långhuset kunde vi se

på hur indianer tillredde laxen, som vi senare skulle äta. Allt halstrades över öppna eldar och såg mycket aptitretande ut. Väl inne i matsalen fanns en buffé uppdukad, bestående av den halstrade laxen, röd potatis, bröd och olika former av grönsaker. Vi hade våra bord reserverade alldeles framför den stora scenen, där senare ett tjugominuter långt dans- och sagospel skulle spelas upp.

Maten var inte mer än nätt och jämt uppäten, förrän ljuset i salen släcktes ner och dansspelet tog sin början. Ett antal danser, symboliserande olika aspekter i nordvästkustindianernas religion och trosföreställningar, spelades upp under ett suggestivt ljus- och ljudspel och med en ledsagande och tydlig berättarröst, som hjälpte publiken att förstå vad det hela handlade om. Mycket suggestivt och fängslande. Verkligen professionellt och underhållande! Efter föreställningens slut passade vi på att ha vår egen lilla avtackningsstund. I vår egenskap av researrangörer tackade vi hela gruppen för deras engagemang och visat intresse och vi fick i vår tur ta del av många värmande ord, ett stort tack och helt fantastiska tackgåvor. Alldeles speciellt värde satte vi på Martins lika överraskande som rörande egna initiativ till ett tack. Naturligtvis passade vi också på att tacka av vår skicklige och serviceinriktade chaufför, Dave Paulus, som nu fick sin välförtjänta dricks.

Mätta och belåtna kunde vi sedan under några minuter botanisera bland de intressanta föremålen ute i giftshopen, innan båtens kapten blåste avgångssignal och därmed kallade oss tillbaka ombord. Trots att kvällen blev sen innan vi var tillbaka på hotellet, så var nog alla överens om, att det hade varit ett värdigt avslut på vår resa.

Dag 21; Torsdag 26 aug

Hemresedag! Gode tid vad fort det har gått! Hasse och Gittan, som skulle resa via Chicago och Frankfurt, lämnade oss relativt tidigt. Vi andra hade mera tid på oss, då vår flight inte gick förrän sena eftermiddagen. Då vi ändå var tvungna att checka ut från hotellet före klockan elva, hade vi planerat att tillbringa några timmar vid det stora saltvattensakvariet. Men efter det gemensamma beslutet i går, att hellre göra ett besök vid Museum of Glass, så hade vi gjort upp med Dave att han skulle ta oss ner till Tacoma ännu en gång. Besöket blev också mycket uppskattat och vi kunde under tidig eftermiddag, efter en sista hamburgare längs vägen, ta oss ut till den stora flygplatsen för att checka in våra tunga väskor och sedan överlämna oss själva i flygbolagets händer. Allt fungerade. Inga svårare köer någonstans och snart var vi i luften igen.

Efter en kort mellanlandning i Reykjavik, där vi tog farväl av de resenärer som skulle vidare till Oslo respektive Stockholm, så var det nu bara några få timmar kvar innan vi åter kunde trampa skandinavisk mark. Nu gäller det bara att försöka sortera upp alla intryck, sova ifatt och sedan börja njuta av den ofantliga mängd nya minnen och intryck en sådan här resa genererar. Minnen och intryck som i vanlig ordning kommer tillbaka till en allteftersom tiden går. Vi kommer att hålla på att åka den resan länge än. Det kan jag lova alla.

Tack alla för ett gott kamratskap och hoppas på ett återseende till våren då vi ska försöka fixa en återträff.

Gruppen (minus Hasse som tog bilden) vid besöket på Colville Indian Reservation
Och gruppen komplett i samband med utflykten till Tillicum Village

